

DE TOEKOMST VAN HET KUNSTE- NAARS- INITIATIEF

Wat is de status van het kunstenaarsinitiatief in Nederland? Uitgevonden in de jaren tachtig en volwassen geworden in de jaren negentig. Eerst was er het fenomeen dat de collectieve leiding werd overgedragen aan individuele curatoren, in een poging de initiatieven meer profiel te geven. Vervolgens groeiden sommige uit tot internationale kunstcentra, wier werk en ambitie ook met meer geld wordt gehonoreerd. Meest kenmerkende voorbeeld is BAK dat onder leiding van Maria Hlavajova is uitgegroeid tot een internationaal kunstcentrum dat nauwelijks nog herinnert aan Begane Grond met zijn karakteristieke lambriseringen en kamertjes in het achterhuis. Zoals wel vaker bij dit soort groeiprocessen, worden de leeggevallen plekken opgevuld door iets anders. In Utrecht is dat Expodium, dat overigens niet zo ver van BAK gevestigd is, in het voormalige gerechtsgebouw. Overal in het land beleeft het kunstenaarsinitiatief een revival. Met nieuw elan wordt er gewerkt aan programma's die laten zien wat in de kunst mogelijk is, zonder goedkeuring van een beroemde curator. In Den Bosch is Artis aan een herstart bezig, het al langer bestaande De Overslag in Eindhoven mengt zich nadrukkelijk in het actuele schilderdebat, Hotel Mariahotel uit Hoorn werkt met een experimentele *residency*, Het Wilde Weten in Rotterdam is herboren en programmeert beter dan ooit, en in Amsterdam, een stad waar jarenlang niks te beleven viel, start het ene na het andere initiatief. Opvallend verschijnsel bij al deze ondernemingszin is dat het oude collectief weer terug is van weggeweest. Democratisch programmeren zit weer in de lift. DR

OPTREK

OpTrek uit Den Haag noemt zich een mobiel projectbureau. Het is een tijdelijke organisatie van enkele kunstenaars die zich in de zomer van 2002 in de multiculturele wijk Transvaal heeft gevestigd. Elke zes maanden wordt er een nieuw slooppand betrokken. Jonge architecten en kunstenaars verzorgen deze tijdelijke behuizing en geven het een 'smoel' die vanaf de straat duidelijk zichtbaar is. De eerste kunstenaar die dat deed was de Japanse kunstenaar Tadashi Kawamata, die een houten constructie plaatste van oude vloerdelen. Na hem volgden verbouwingen van onder andere 2012 Architecten (zie afb.), Dijkman/Osterholt uit Rotterdam en Michiel Voet en Jeroen Bisscheroux uit Amsterdam.

Het programma van OpTrek richt zich op de bewoners van de wijk Transvaal, een renovatiewijk, die zoals zijn beroemde buur de Schilderswijk, compleet op de schop gaat de komende jaren. Met kunstenaars wordt gewerkt aan initiatieven die dit complexe stadsvernieuwingproces inzichtelijk maken en kritisch onderzocht. Kunstenaars reageren met projecten op de ontwikkelingen, ook heel simpel om het aangetaste leefklimaat te verbeteren en op te waarderen. Het programma van OpTrek heeft een nadrukkelijke sociaal-maatschappelijke signatuur. De organisatoren Sabrina Lindemann en Annechien Meier wonen zelf in de wijk en weten daardoor precies wat er speelt. Tegelijkertijd zijn ze goed op de hoogte van de internationale ontwikkelingen in sociaal-maatschappelijk geëngageerde kunst

en hebben ze inmiddels een aantal buitenlandse kunstenaars en kunstenaarsgroepen in Transvaal aan het werk gezet. Meest recent is dat gebeurd met de Oostenrijkse kunstenaarsgroep WochenKlausur, die zich ten doel heeft gesteld Transvaal te openen voor een intellectueel discours dat overal in Nederland plaatsvindt, behalve in achterstandswijken. OpTrek zal eind van dit jaar ophouden te bestaan. In 2006 is de wijk gesloopt en is er geen kantoor meer over. Wellicht dat OpTrek dan elders zijn diensten aan kan bieden. DR

Mobiel projectbureau OpTrek
Verschillende locaties
www.optrektransvaal.nl

PUBLIC SPACE WITH A ROOF

Public Space With a Roof is een kunstenaarsinitiatief dat wordt gerund door Tamuna Chabshvili (Georgië, 1978), Adi Hollander (Israël, 1976) en Inga Zimprich (Duitsland, 1979). Recentelijk hebben zich hier de kunstenaars Mhairi Macfarlane en Andrew McKee bij aangesloten. PSWAR is gevestigd in het voormalige kraakpand 01301 in de oude filmacademie in Amsterdam, waar ook een bioscoop en restaurant te vinden zijn en verschillende activiteiten plaatsvinden. Er is geen vaste structuur, PSWAR opereert als collectief, ieder heeft een andere achtergrond en een andere manier van denken.

MAXINE KOPSA

Waarom vonden jullie het nodig in Amsterdam een nieuwe ruimte te openen?

PSWAR

'Na het afstuderen waren we ons bewust van de noodzaak om met elkaar in contact te blijven en een stimulerende dialoog te blijven voeren, om de omstandigheden in Nederland wat betreft de kunstpraktijk naar onze eigen hand te kunnen zetten. PSWAR moet een ruimte worden voor interdisciplinaire experimenten waar diverse deelnemers nieuwe benaderingen kunnen exploreren, los van de grenzen van een gevestigde structuur. Het functioneert als een platform voor een kunstpraktijk die erop is gericht onze eigen vooropgezette verwachtingen en concepten tijdens het werkproces bij te stellen.'

Vinden jullie dat PSWAR anders moet zijn dan de rest? Is het voor jullie belangrijk af te wijken van reguliere tentoonstellingen? 'We proberen op een evenwaardige manier aandacht te schenken aan theorie en praktijk. We presenteren kunst, maar ook de achtergronden van de presentatie. Het feit dat kunstenaarsinitiatieven als PSWAR ontstaan, suggereert wellicht dat er behoefte is aan een andere benadering. Maar in feite is elke plek anders. We zijn niet bezig het wiel opnieuw uit te vinden, we proberen alleen te komen tot een programma waarin de tentoonstelling niet op zichzelf staat als een soort onaantastbaar product van de verbeelding. In de Amsterdamse kunstwereld zijn er veel tentoonstellingen die de kunstenaar promoot als een genie. Vanzelfsprekend ging Duchamps begrip "Bachelor machine" van een solitair proces uit, maar PSWAR gelooft echter dat een tentoonstelling opgevat als project net zo inspirerend kan zijn. Vanaf het begin wilden we een bepaalde mate van collectiviteit centraal stellen, een die zorg besteedt aan het scheppen van een band tussen deelnemers en toeschouwers; als een "machine" van verlangens en strijd, dialogen en confrontaties.

De formats die we uit de projec-ten ontwikkelen, zoals tentoonstellingen, lezingen, debatten, archieven, wandelingen of projecten op locatie, ontstaan niet vanuit een impuls om anders te zijn. Ze zijn het resultaat van methodes en strategieën die zijn ontwikkeld naar aanleiding van het onderzoek naar het proces van tentoonstellingen maken.'

PSWAR werkt met thema's of lange projecten die je *researches* noemt (*Urban Void, Relocated Identities, Economy Class, beauty Unrealized*). Waar komen thema's vandaan en wat bedoelen jullie met research?

'De thema's hebben betrekking op ons leven en zijn daarnaast gerelateerd aan een inhoudelijk discours dat relevant is voor ons: buitenlandse kunstenaars werkend in Nederland.

De werkwijze komt voort uit onze artistieke praktijk, alleen passen we het ontwikkelen van modellen en ideeën in dit geval toe op de projectruimte.

De thema's worden vastgesteld met ruimte voor een subjectieve, artistieke interpretatie in gedachten. Ook de samenwerking met designers, curatoren, kunstenaars en theoretici helpt ons te reflecteren op onze eigen praktijk en draagt zo bij aan de verruiming van de mentale en conceptuele ruimte die Public Space With A Roof is.

Hadden jullie het gevoel dat we iets misten in Amsterdam en Nederland?

'Of wij in staat zijn om een nieuw perspectief toe te voegen is moeilijk te beantwoorden zolang PSWAR nog in ontwikkeling is. Recentelijk zijn er tal van initiatieven bijgekomen. We moeten dit erkennen en proberen dit proces vanuit een historisch perspectief te zien. Waarom komen deze initiatieven juist nu op, wat hebben ze te bieden en hoe gaat zich dit in de toekomst ontwikkelen? Hopelijk kan

PSWAR binnen dit proces een bijdrage leveren aan het kunstklimaat in Nederland.'

Public Space With A Roof
Overtoom 301, Amsterdam
<http://www.pswar.org>
Open van donderdag tot en met zondag
van 15.00 tot 19.00 en op afspraak:
06 2812 8003

SYB

Twijgjes schieten uit een oude, door de bliksem gespleten boomstronk in de tuin van Kunsthuis Syb. In het voormalige woonhuis van de kunstmecenas Sybren Hellinga verbleven in april twee jonge kunstenaars, Emily Williams en Maaïke van der Linden. Voor de presentatie *Toen ik het huis deelde met Toen* (zie afb.), stelden zij hun video's in de donkere slaapkamers van het voormalige huis tentoon en in de woonkamer hingen beschreven velletjes van een kladblok. De galerieruimte beneden bleef leeg: de bezoeker kreeg de gelegenheid met de blik van Hellinga naar de vertrekken te kijken, waar ooit een bedrijfje babbelaars produceerde voor het winkeltje in de Hoofdstraat in Beetsterzwaag.

Kunstenaar Emmie Muller is initiator van het kunstenaars-initiatief Kunsthuis Syb, dat sinds het overlijden van Hellinga in 2000 bestaat. Syb houdt het midden tussen een residentie en een presentatieplek. Elke vier à vijf weken wordt een kunstenaar/curator uitgenodigd om een project, performance, voorstelling of andere gebeurtenis te realiseren. De kunstenaars kunnen dan verblijven in het appartement van Syb. Tijdens de werkperiode is Syb toegankelijk voor het publiek. Op uitnodiging van de kunstenaar kunnen collega's uit

verschillende disciplines bij het plan betrokken worden. Die samenwerkingsverbanden pakken verrassend goed uit. Wie nog nooit van Kunsthuis Syb heeft gehoord, zal zich verbazen over dit nieuwe elan op het Friese platteland. *Pedro Bakker*

Kunsthuis Syb
Hoofdstraat 70, Beetsterzwaag
Elke zaterdag- en zondagmiddag geopend
en afhankelijk van de projecten ook
op andere tijden zie: www.kunsthuis-syb.nl

VRIZA

Het initiatief VRIZA in Amsterdam wordt gerund door kunstenaar Lonnie van Brummelen en tentoonstellingsmaker Siebren de Haan. Hoewel al langer actief met het maken van tentoonstellingen, opende VRIZA in 2003 een kleine tentoonstellingsruimte in het Piraeuswoonblok van de architecten Kollhoff en Rapp op KNSM-eiland. Vanaf het voorjaar van 2003 vinden daar geconcentreerde solo- en kleine groepstentoonstellingen plaats. Op dit moment loopt de tentoonstellingsserie *Disclosures* waarbinnen tot dusver werk te zien was van Jeroen de Rijke, Florian Slotawa, Corinne Schnitt, Pia Wergius en Wineke Gartz. Hierna staan Matthijs de Bruijne en Marjetica Potrč op het programma.

De productie van VRIZA berust voornamelijk op zelfwerkzaamheid. Persbericht en de katernen die de presentaties inleiden worden door Lonnie van Brummelen zelf vormgegeven. Siebren de Haan doet de redactie van de teksten en ondersteunt kunstenaars bij de inrichting van hun presentatie. De tentoonstellingsruimte blijkt hun eigen huis

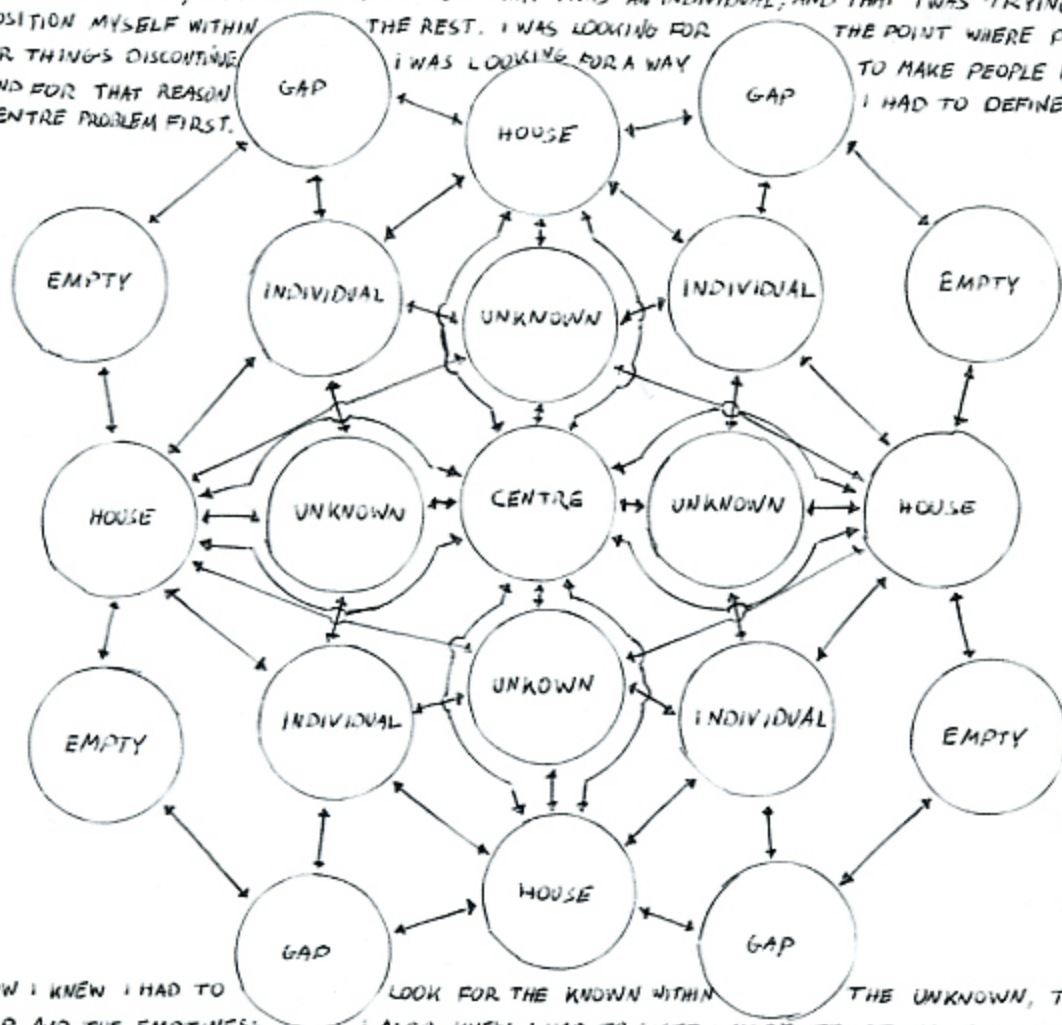
te zijn en deze metamorfose is zo volmaakt dat nergens een spoor van bewoning is te vinden. Het uitgangspunt is even simpel als doeltreffend: Lonnie van Brummelen en Siebren de Haan stellen hun huis enige tijd ter beschikking aan kunstenaars wiens werk hun intrigeert. De kunstenaars wordt in alle opzichten een professionele begeleiding en tentoonstelling aangeboden. De architectuur van de tentoonstellingsruimte en (sub)urbane 'wooncontext', zoals ze het zelf noemen, vormen daarbij formeel of inhoudelijk de randvoorwaarden voor de verschillende projecten.

Het mooie hiervan is dat de scheidingslijn tussen privé en professioneel volledig opgeheven lijkt te zijn. Bij het maken van de tentoonstellingen ligt de nadruk op kleinschaligheid, alles in eigen productie houden en veel oog voor detail. Deze ingetogenheid en persoonlijke benadering maken VRIZA tot een welkome en inspirerende afwisseling in een door grootschaligheid en internationalisering 'geteisterde' kunstwereld. Toch is het juist voor dit soort kleinschalige initiatieven, die niet in een nationale of internationale publiciteitsmachine meedraaien, moeilijk om fondsen te werven, zo merkt Lonnie van Brummelen op. En dat is jammer, want ook kleinschaligheid kan tot grote dingen leiden. Zo zal de Sloveense kunstenaar Marjetica Potrč voor VRIZA een groot-schalig site-specific werk gaan maken. Potrč treedt met dit project ook de ruimte buiten de galerie, en betreft het dak van het Piraeuswoonblok erbij. IC

VRIZA
Tijdens tentoonstellingen geopend op vrijdag
dag en zaterdag van 14.00 tot 18.00
en op afspraak.
KNSMlaan 604, Amsterdam
www.vriza.nl

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO. 2

I WALKED BACK HOME, TOOK A SHORT CUT, THINGS SEEMED TO BECOME CLEARER. I WAS NOW THINKING OF PEOPLE, HOUSES, THE GAPS IN BETWEEN, MAPS, SYSTEMS, THE KNOWN AND THE UNKNOWN. ACTUALLY NOT MUCH WAS KNOWN, BUT IT WAS ENOUGH FOR A START. I DREW A CHART, OR A MAP. I KNEW NOW THAT I WAS AN INDIVIDUAL, AND THAT I WAS TRYING TO POSITION MYSELF WITHIN THE REST. I WAS LOOKING FOR THE POINT WHERE PEOPLE OR THINGS DISCONTINUE AND FOR THAT REASON I HAD TO DEFINE THE CENTRE PROBLEM FIRST.

NOW I KNEW I HAD TO LOOK FOR THE KNOWN WITHIN THE UNKNOWN, THE GAP AND THE EMPTINESS. I ALSO KNEW I HAD TO LISTEN MORE TO OTHER PEOPLE WHO MIGHT KNOW. PEOPLE WHO MIGHT HAVE GIVEN IT A THOUGHT BEFORE.

THIS WEEK IN PUBLIC SPACE WITH A ROOF THERE WILL BE MORE PEOPLE TALKING AND PRESENTING THEIR WORK.

ON SUNDAY NOVEMBER 21 AT 4 PM,

2012 ARCHITECTEN WILL INTRODUCE THEIR PROJECTS AND RECYCLICITY'S CONCEPT; BURO MA.AN WILL SPEAK OF THE WAY THEY ARE DEALING WITH THE PHENOMENON OF RULES AND REGULATIONS IN PUBLIC SPACE AND OUR LIVING ENVIRONMENT.

INTERVENING THE URBAN VOID—ARCHITECTURE AS ANALYSES

RESEARCH PROJECT ON STRATEGIES OF INTERVENTION IN THE CITY
NOVEMBER 13, 2004 - FEBRUARY 12, 2005

FOR FURTHER INFORMATION OVER PROJECTS AND PEOPLE SEE WWW.PSWAR.ORG

PUBLIC SPACE WITH A ROOF

OVERTOON 301

1054 HW AMSTERDAM

THE NETHERLANDS

PSWAR@XSHALL.NL

Alon Levin, affiche voor Public Space With a Roof

VASTHOLD

Zaterdag 3.11.14

WE DON'T WANT
NO DEVIL PHILOSOPHY

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.1

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.1

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.1

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.2

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.2

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

IMPORTANT ANNOUNCEMENT NO.2

THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A... THE SYSTEM OF PUBLIC AFFAIRS IS A...

Sind
twee
strat
dins
Woh
geon
Mar
kraa
aank
op l
van
kom
avon
heid
naar
ten o
re av
zoge
ande
kam
hoof
echte
kuns
geto
en d
als b
steu
die n
pre
sfeer
cies
le lev
gesta
bezo
Terry